

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē uttarakāṇḍē
॥ prakṣiptēṣu prathamah sargah ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ prakṣiptēṣu prathamah sargah ॥

śrīrāmadvāri kāryārthinaḥ śuna āgamaṇaṁ rājasabhāyāṁ
tamānētum śrīrāmasya lakṣmaṇaṁ pratyādēśaḥ

tataḥ prabhātē vimalē
kṛtvā paurvāhnikī kriyām |
dharmāsanagatō rājā
rāmō rājīvalōcanaḥ ॥ 1 ॥

rājadharmānavēkṣan vai
brāhmaṇairnaigamaiḥ saha |
purōdhasā vasiṣṭhēna
ṛṣiṇā kaśyapēna ca ॥ 2 ॥

mantribhirvyavahārajñai -
stathānyairdharmapāṭhakaiḥ |
nītijñairatha sabhyaiśca
rājabhiḥ sā sabhā vṛtā ॥ 3 ॥

sabhā yathā mahēndrasya
yamasya varuṇasya ca |

śuśubhē rājasimḥasya
rāmasyākliṣṭakarmanah || 4 ||

atha rāmō'bravīt tatra
lakṣmaṇaṃ śubhalakṣaṇam |
nirgaccha tvaṃ mahābāhō
sumitrānandavardhana || 5 ||

kāryārthinaśca saumitrē
vyāhartuṃ tvamupākrama |
rāmasya bhāṣitaṃ śrutvā
lakṣmaṇaḥ śubhalakṣaṇaḥ || 6 ||

dvāradēśamupāgamyā
kāryiṇaścāhvayat svayam |
na kaścidadbravīt tatra
mama kāryamihādya vai || 7 ||

nādhayō vyādhayaścaiva
rāmē rājyaṃ praśāsati |
pakvasasyā vasumatī
sarvaauśadhisamanvitā || 8 ||

na bālō mriyatē tatra
na yuvā na ca madhyamaḥ |
dharmēṇa śāsitaṃ sarvaṃ
na ca bādhā vidhīyatē || 9 ||

drśyatē na ca kāryārthī
rāmē rājyaṃ praśāsati |

lakṣmaṇaḥ prāñjalirbhūtvā
rāmāyaivaṃ nyavēdayat || 10 ||

atha rāmaḥ prasannātmā
saumitrimidamabravīt |
bhūya ēva tu gaccha tvaṃ
kāryiṇaḥ pravicāraya || 11 ||

samyakpraṇītayā nītyā
nādharmō vidyatē kvacit |
tasmād rājabhayāt sarvē
rakṣantīha parasparam || 12 ||

bāṇā iva mayā muktā
iha rakṣanti mē prajāḥ |
tathāpi tvaṃ mahābāhō
prajā rakṣasva tatparaḥ || 13 ||

ēvamuktastu saumitri -
nirjagāma nṛpālayāt |
apaśyad dvāradēśē vai
śvānaṃ tāvadavasthitam || 14 ||

tamēva vīkṣamāṇaṃ vai
vikrōśantaṃ muhurmuḥuḥ |
dṛṣṭvātha lakṣmaṇastaṃ vai
sa papracchātha vīryavān || 15 ||

kiṃ tē kāryaṃ mahābhāga
brūhi visrabdhamānasaḥ |

lakṣmaṇasya vacaḥ śrutvā
sāramēyō'bhyabhāṣata || 16 ||

sarvabhūtaśaraṇyāya
rāmāyākliṣṭakarmanē |
bhayēṣvabhayadātrē ca
tasmai vaktuṃ samutsahē || 17 ||

ētacchrutvā ca vacanaṃ
sāramēyasya lakṣmaṇaḥ |
rāghavāya tadākhyātum
pravivēśālayaṃ śubham || 18 ||

nivēdya rāmasya puna -
rnirjagāma nṛpālayāt |
vaktavyaṃ yadi tē kiñcit
tattvaṃ brūhi nṛpāya vai || 19 ||

lakṣmaṇasya vacaḥ śrutvā
sāramēyō'bhyabhāṣata |
dēvāgārē nṛpāgārē
dvijavēśmasu vai tathā || 20 ||

vahniḥ śatakratuścaiva
sūryō vāyuśca tiṣṭhati |
nātra yōgyāstu saumitrē
yōnīnāmadhamā vayam || 21 ||

pravēṣtuṃ nātra śakṣyāmi
dharmō vīgrahavān nṛpaḥ |

satyavādī raṇapaṭuḥ
sarvasattvahitē rataḥ || 22 ||

ṣāḍguṇyasya padaṃ vētti
nītikartā sa rāghavaḥ |
sarvajñaḥ sarvadarśī ca
rāmō ramayatām varah || 23 ||

sa sōmaḥ sa ca mṛtyuśca
sa yamō dhanadastathā |
vahniḥ śatakratuścaiva
sūryō vai varuṇastathā || 24 ||

tasya tvaṃ brūhi saumitrē
prajāpālaḥ sa rāghavaḥ |
anājñaptastu saumitrē
pravēṣtuṃ nēcchayāmyaham || 25 ||

āṇṛśaṃsyānmahābhāgaḥ
pravivēśa mahādyutiḥ |
nṛpālayaṃ praviśyātha
lakṣmaṇō vākyamabravīt || 26 ||

śrūyatām mama vijñāpyaṃ
kausalyānandavardhana |
yanmayōktaṃ mahābāhō
tava śāsanajaṃ vibhō || 27 ||

śvā vai tē tiṣṭhatē dvāri
kāryārthī samupāgataḥ |

lakṣmaṇasya vacaḥ śrutvā
rāmō vacanamabravīt |
sampravēśaya vai kṣipraṁ
kāryārthī yō'tra tiṣṭhati || 28 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
uttarakāṇḍē prakṣiptēṣu prathamah sargaḥ ||